

”ئىمىدىلىك“ سۆزىنىن ۋكىمەت پەن بازارىدىڭ قاتنىاسىن اناغۇرلىم جاقسى ئىر جالقى ەتتەڭگە نازار سالغاندا

———— شي جىنپىڭنىڭ ەكونومىكا ىدەياسىنىڭ جاندى امالياتىنا شۇلۇ (3)

□شىنخۇا اگەنتىتىڭنىڭ تىلشلىرى

پارتيا 18 ـ قۇرۇلتايىنان بەرى، قىم – قۇت، كۆردەلى نىڭكى، سىرتقى ورتادا شي جېينىڭ جولداس ـ تى ۇيىقى ەتكەن پارتيا ورتالِق كومىيەتتى رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۇگە تابىندى بولپ، ەكونومىكانى جونگە سالۇ تاسلىىنە چاڭقالق ەنگىسىپ، سوتسىيالىستىك بازار شارۋاشلىغى ىئۇزىلسىن ۇز ـ دىكىسىز كەمەلدەندىرىپ، ەكونومىكالىق، قوعام ـ دىق دامۇدا تاريحي سىياتتى تابىستارعا قول جەتكە ـ زىپ، تاريحي سىياتتى وزگەرسى تۇلىپ، جۇڭگو ـ شا سوتسىيالىزمىنن كۇشتى تىرىشلىك تىنسى، ەمىر ـ شەڭدىك قۇات قاۇلادى .

چاڭا داۋىردە جۇڭگو ەكونومىكاسىنىڭ كەرەمەتـ ـ

تەىر جاراتا لۇى، تۇپتەپ كەلگەندە، شي جېينىڭنىڭ

ەكونومىكا ىدەياسىنىڭ جەتەكشىلىگىنە بويىسۇنۇدىڭ

ارقاسى . وسى ئىىر چاڭا ەداۋىر سوتسىيالىستىك بازار

شارۋاشلىغى ئلمى نازاردى ”ونىمدىلىك“ سوزىنە

شۇعىرلاندىرىپ، ەكونومىكا زاڭدىلى مەن ەلىمىزدىڭ

ەكونومىكالىق دامۇ ئىس جۇزىندىك جامەدىن تىاناتق

ەتىپ، ۇكىمەت پەن بازاردىڭ قارىم ـ قاتنىاسنى ئىىر

تۇتاس جوسپارلاپ، سوتسىيالىستىك ىئۇزىمنىڭ اىزال ـ

دىلىغىن تولق اىگىلەپ، جۇڭگو انتتى لىپ كەمەنىڭ

ۇزدىكىسىز تولقىن جارا العا لىگەرىلىنۇىنە جەتەكشىلىك

ەتتى .

ەكونومىكانى جونگە سالۇ ونىمدىلگىن جۇـ
زەگە اسردى: سوتسىيالىستىك بازار شارۋاشلىغىـ
نىڭ ئۇزۇلىسى اېزىلدىلىغىن تولق ساۋلەلەندىردى

قىس باسنداعى بەيجىڭ، تۇڭيۇڭ تەخىنكا توبى

جۇڭگو توقماشلىق عىلم اكادىماسى جۇڭلي ماشىنا

جاساۋ سەرىكتەستىڭنىڭ سەحى قارىلاپتاساپ جاتتى،

ماسكى جاساۋ ماشىناىلارى وسى ارادان بۇكىل دۇنيە

جۇزىنە شىعارىلادى . بلىتىر نىدەت مەزگىلىندە جۇڭـ

گونىڭ نەشە مىڭداعان كاسپورنى دەرەۋ ۇندىرىستى

كەڭەيتىپ، وزگە وندىرىسكە اۋىستى، بۇكىل دۇنيە

ىجۇزى جۇڭگونىڭ جوعارى ۇنىمدى ارەكەت قۇاتىنا

كۇا بولدى .

دادارىس — سىنتاس . نىدەتتىڭ سوققىسى الـ

دىندا جۇڭگو ”نىدەتتى الدىمەن تەجەپ“، ”جۇمسىـ

تى، ۇندىرىستى الدىمەن قالىپىنا كەلتىرىپ“، ”ەكوـ

نومىكانىڭ تەرىس مانەنن وڭ مانگە ارتۇىن الدىمەن

جۇزەگە اسردى” .

نە ۇشنىن جۇڭگو ەكونومىكاسى ۇزدىكىسىز جاـ

دانىپ، دۇنيە ىجۇزى ەكونومىكاسىنىڭ ”ورنىقتىرىغى“

بولا الدى؟

دۇنيە ۇجۇزىن تاڭداي قاقتىرعان جۇڭگو جىلـ

دامەدى، جۇڭگو ونىمدىلىڭى جۇڭگونىڭ ەكونومىكاـ

نى جونگە سالۇ ”ونىمدىلگىن“ اىكلەدى .

باس شۇجي شي جېينىڭ بىلاي دەپ اتاپ كورـ

سەتتى: ”سوتسىيالىزم شارىتىندا بازار شارۋاشلىغىن

دامىتۇ پارتىيامىزدىڭ ۇلى باستاماسى . ەلىمىز ەكونومىـ

كاسى دامۇنىىڭ وراسان زور تابىسقا جەتۇندەگى

شەشۇشى فاككور، ئىىز بازار شارۋاشلىغىنىڭ ارتقىشلىـ

مىن ساۋلەلەندىرىپ قانا قويماي، سوتسىيالىستىك ئۇـ

زىمنىڭ اىزىلدىلىغىن دا ساۋلەلەندىردىك“ .

تارىخقا قايتا ۇڭشىلىك، جۇڭگو كوممۇنىستەرى

جالپلىق مەنىشلك پەن بازار شارۋاشلىغىن ۇزارا ۇشـ

تاستىرىۋدىڭ نەگىزىن قالاپ، جۇڭگوشا سوتسىيالىستىك

بازار شارۋاشلىغى ىئۇزىلىسىن دامىتىپ، جۇڭگو

حالقىن باستاپ دۇنيەنى جالت قاراتقان دامۇ كەرەمەتـ

تەرىن جاراتقانىدىن كورەمىز .

چاڭا داۋىرگە قىدام تاستاعانىمىزدا ەلىمىز ەكوـ

نومىكاسىنىڭ دامۇى چاڭا جامەداي، چاڭا سىن ـ ساـ

يىسقا ەوپ كەلدى . ەكونومىكانىڭ دامۇنداعى ئۇـ

زىلىس، مەحانىلىزم كەدەرگىلەرىن قايتكەندە شىكەرـ

لمى قويۇعا بولادى؟

نزازاريا ـ امالياتتىڭ جەتەكىشىى، ىدەيا ـ

ارەكەتتىڭ باعدارانامسى . بۇل سوتسىيالىستىك بازار

شارۋاشلىغى ىئۇزىلىسىن كەمەلدەندىردۇدە تاستاعان

تاريحي سىياتتى قىدام —

ماڭغزى خابار

2021 ـ جىلى 12 ـ ايدىڭ 7 ـ كۈنى سەيسەنبى

زىلىسىن ورناتۇ سىندى بەتالىسقا قاراي سايكەستى دلـ

گەرىلەتلۇى قاچەت .

باس شۇجي شي جېينىڭ وسى كەلەلى رەفورماـ

نىڭ تەرەڭ ەمانىن تاپتەىشتەي ىئۇسىندىرىپ بىلاي

دەدى: ”مىكرولق باسقارلانتىن سىستەر مەن ناقتى تەكـ

سەرىپ بەكتۇ جۇمىستارىن ازايىتىپ، ۇكىمەتتىڭ بازار

بايلىغىن تىكەلەي ورنالاستىرۇىن ەڭ زور دارەجەدە

ازايىتۇ، ۇكىمەتتىڭ بازار قىبىلىنا تىكەلەي ارالاسۇىن

ەڭ زور دارەجەدە ازايىتۇ كەرەك...“؛

”بازاردىڭ رولى مەن ۇكىمەتتىڭ رولىن ورگانىـ

كالى بىرلىككە كەلتىرۇگە، ۇزارا تولىقتاۇعا، ۇزارا

سايكەسۇگە، ۇزارا جەبەۇگە قۇلىشىنىپ، ىپىتى دە

جوعارى ساپالى، ىپىتى دە ۇنىمدى، ىپىتى دە

ەدىل، ىپىتى دە بايىاندى دامۇدى لىگەرلىتەتۇ

كەرەك“ .

چاڭا داۋىردەگى جۇڭگو كوممۇنىستەرنىڭ

باستاۋىنداعى رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۇ مەملەـ

كەتتى جونگە سالۇ جۇيەسىنىڭ قۇاتىن جاپپاي جوـ

عارىلاتتى ەارى جۇڭگو ەكونومىكاسىنىڭ ونىمدىلـ

گىن اناغۇرلىم جوعارىلاتىپ، ايقىن رەفورما ونىمدىـ

لىگىن الا كەلدى .

رەفورما تەك جۇرگىزىلە بەردەدى، اقىرلاسيپـ

دى .

كەزەكتە، جۇڭگو ەكونومىكاسى جوعارى جىلـ

دامەدىقتا ارتۇ ساتىسنىان جوعارى ساپالى دامۇ ساتىسـ

نا ۇتتى . ەلىمىزدىڭ بازار جۇيەسى الى دە كەمەلدى

مەسى، بازاردىڭ جەتلۇى الى دە تولق مەمس، ماـ

گىزدى فاككورلاردىڭ اىنالىسى تىركىلىسىىز بولماۇ،

بايلىقتى جايغاستىرۇ ونىمدىلىگى جوعارى بولماۇ

سپاقتى ماسەلەلەر الى دە ۇمر سۇرۇدە .

”ماڭغزدى فاككورلاردى بازارلاندىرا جايغاسـ

تىرۇدىڭ اناغۇرلىم كەمەلدى ىئۇزىلىسى، مەحانىزمىن

ورناتىپ، بۇكىل قوعامنىڭ جاسامپازدىق قۇاتى مەن

بازاردىڭ ومىرشەڭدىك قۇاتىن اناغۇرلىم جانئاندىرۇ

كەرەك“، بىلىتىر 5 ـ ايدا جاريالانغان «جۇڭگو

كوممۇنىستىك پارتىاسى ورتالِق كومىتەتىنىڭ، مەملەـ

كەتتىك كەڭەشتىڭ چاڭا داۋىردە سوتسىيالىستىك بازار

شارۋاشلىغى ىئۇزىلىسىن جەدىل كەمەلدەندىرۇ جوـ

نىدەگى پىكرىنىدە» وسلاي دەپ ايقىن ورتاعا قوـ

يىلدى .

قايتكەندە بازاردىڭ كۇشنى اناغۇرلىم زور دارەـ

جەدە ساۋلەلەندىرۇگە، ويداعىداي ساۋلەلەندىرۇگە

بولاتىندىعى الى دە بولاشاقىغى رەفورمانىڭ بەتالـ

سى، بۇل جوعارى دەڭگەيدىگە بازار شارۋاشلىغى

ىئۇزىلىسىن ورناتۇدىڭ قاچەتتى تالابى ەرى ەكونومىـ

كانى جوعارى ساپالى دامىتۇدى لىگەرلىتەتۇدىڭ

شەشۇشى شاراسى .

ئىىر تۇتاس جوسپارلاۋدىڭ ونىمدىلگىن ارتـ

تىردى: ۇنىمدى بازار مەن سىكەر ۇكىمەتتىڭ

قۇاتى بىرىكىكەن كۇشنى قالىپتاستىردى

9 جىلدان بەرى باس شۇجي شي جېينىڭ ورتا ـ
لىقتىڭ رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۇ باشلىق گرۇپـ
پاسىنىڭ جانە ورتالىقتىڭ رەفورمانى جاپپاي تەرەڭـ
دەتۇ كومىتەتىنىڭ ۇماجلىسىن لىگەرىندى ـ كەينىدى
60 رەتتىن استام باسقارپ اشىپ، ەكونومىكالىق ەتۇـ
زىلىسى رەفورماسى سالاسىنا ساپاتىن ىبرىسىپرا كەتـ
لى رەفورما سىستەرىن ۇزى تىكەلەي ورنالاستىرىپ،
كەيىىر شەشۇشى سىياتى، نەگىزدىك سىياتى رەفورماـ
لاردا كەلەلى جەتىستىكتەرگە قول جەتكىزىپ، قوعامـ
دىق وندىرگىش كۇشتەردى بارنىشا ازات ەتتى .

رەفورما ”تەرەڭ قوبىناۇعا“ قىدام تاستادى،

جولققانىنىڭ ەبارى قىبىدىق، كوزدەگەنىمىز بازاردىڭ

ومىرشەڭدىگىنە تۇساۇ بولپ وتىرعان قۇرساۋلار

بولدى، الا كەلگەنى جۇيەلىك قايتا سومداۋ، تۇتاس

تۇغالىق قايتا قۇرۇ بولدى .

3 جىلدىڭ الدىندا، جۇڭگو ورتاعا قوبىعان كەلەـ

لى رەفورما شەتەل مەدىيالارىنىڭ ”بۇرىن بولماغان

سەرىپ“ دەگەن باغاسىنا يە بولدى .

تەك ورتالِق پەن مەملەكەت ورگاندارنىڭ

وزىندە ئىىر مىلليون 800 مىڭنان استام ادامعا سايدى،

رەفورمادان كەيىن مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ مېنىستىر

دارەجىلى قۇرىلىمىنان 8ى، ورنىباشار مېنىستىر دارەجەـ

لى قۇرىلىمىنان 7سى ازايىلدى... .

پارتيا مەن مەملەكەتتىڭ قۇرىلم رەفورماسىن تەـ

رەڭدەتۇ — رەفورمانى جاپپاي تەرەڭدەتۇدەگى

ستراتەگىيالىق شايقاس . ەر جاققاعى ىئۇزىلىس رەفورـ

ماسى كەمەلدى سوتسىيالىستىك بازار شارۋاشلىغى ىئۇـ

2013 ـ جىلى اشلىغان پارتيا 18 ـ كەزەكتى ورتاـ

لىق كومىيەتەتنىڭ ۇشنىشى جالىپ ۇماجلىسى تۇى

ايقىن تۇردە بەتالىستى كورسەتىپ بەردى: بازاردىڭ

بايلىقتى جايغاستىرۇدا شەشۇشى سىياتتى رول اتقارۇنا

مۇمكىندىك جاساۇ جانە ۇكىمەتنىڭ رولىن ىپىتى دە

جاقسى ساۋلەلەندىرۇ .

”نەگىزدىك سىياتتى رول“ مەن ”شەشۇشى

سىياتتى رول“ ئىىر سوزەپ پارىقتالغانىمەن، الايدا باـ

زارداعى رولى چاقتان شت چاڭا ورنىن تۇراقئاندىرۇ

بولدى .

باس شۇجي شي جېينىڭ ونىڭ تەرەڭ ۇمانىن

بىلاي دەپ بايمەدادى: بازاردىڭ بايلىقتى جايغاستىرۇـ

دا شەشۇشى سىياتتى رول اتقارۇنا مۇمكىندىك جاـ

ساۋدى العا قىويۇ — پارتىيامىزدىڭ جۇڭگوشا

سوتسىيالىزم قۇرىلىس زاڭدىلىغى تانىمى جويندەگى

تىڭ سەرىپلىسى، ماركىسىزمنىڭ جۇڭگوشالانۇىنداعى

چاڭا جەتتىتىك سانالىپ، سوتسىيالىستىك بازار شارۋاـ

شىلىغى دامۇنىنىڭ چاڭا كەزەڭگە وتكەندىگىنەن

دەرەك بەردەدى .

”ۇكىمەت پەن بازاردىڭ قاتنىاسىن ويداعىداي

ئىىر جاقنى ەتۇدى ەكونومىكالىق ىئۇزىلىس رەفورماـ

سىنىڭ نەتىگى ەتۇ“؛

”بازاردىڭ رولى مەن ۇكىمەتنىڭ رولى ورگانىـ

كالى بىرلىككە كەلگەن، ۇزارا تولىقتايتىن، ۇزارا

سايكەستىن، ۇزارا جەبەيتىن ارئانى قۇلىشقا قالىپتاسـ

تىرىپ، ەكونومىكانىڭ، قوعامنىڭ ۇرتسى اقاۋسىز

دامۇىن لىگەرلىتەتۇ“؛

...

نازارىادا چاڭالق اشۇ اماليات بارسىندا تولساـ

دى، اماليات بارسىندا سىپاتتالادى .

شى جېينىڭنىڭ ەكونومىكا ىدەياسىنىڭ جەتەكىشـ

لىگىندە رەفورمانى تەرەڭدەتىپ، بازاردىڭ ومىرشەڭـ

دىگىن قاۇلاققان جاندى كورنىس ۇزدىكىسىز جارىققا

شەىپ، سوتسىيالىستىك بازار شارۋاشلىغى ىئۇزىلىسىن

كەمەلدەندىرگەن رەفورما ونىمدىلىكتەرى ۇزدىكىسىز

اىگىلەنىپ، وندىرگىش كۇشتىڭ دامۇىن جەبەيتىن، قوـ

عامدىق بايلىق جاراتاتىن قاينار بۇلاق تاسدى .

2019 ـ جىلى پارتيا 19 ـ كەزەكتى ورتالِق كومىـ

تەتنىڭ ىئورتىشى جالىپ ۇماجلىسى بازاردىڭ بايلىقـ

تى جايغاستىرۇداعى شەشۇشى سىياتتى رولىن تولىق

ساۋلەلەندىرىپ، ۇكىمەتنىڭ رولىن ىپىتى جاقسى ساۋـ

لەلەندىردۇدى شىكەرلىيەي ورتاعا قويدى... .

مەملەكەتتىك مۇراجايدا مىناداي ئىىر ەرەكشە

ساقاۋلى بۇيىم بار — تىيانجىن بېىنچاي چاڭا رايونىـ

نان كەلگەن 109 قىزىل تاڭبا . ۇكىمەت قۇرىلمىدارىن

قىشامداپ، ۇققىتى تومەنگە بەرۇ رەفورماسىنان بەرى

تىيانجىن بېىنچاي چاڭا رايونى 18 مەكەمە ـ ورنىندا بىتىراـ

عان 216 نەكىسىرىپ بەكتۇ جاۋاپكەرلىشلىگىن ئىىر تاـ

راۋعا جىيىپ، ”نەكىسىرىپ بەكتۇدى ئىىر تاڭباىمەن

باشقارۇدى“ جۇزەگە اسىرىپ، بۇرىنى 109 تاڭبانى

وسىندا ساقىاپ قويدى .

”109“ دان ”بىرگە“ وزگەردى، ۇكىمەتتىڭ

ازايىتۇ ەدىسى“ بازاردىڭ ومىرشەڭدىگىن ”كوبەيتۇ

ادىسىنە“ اۋسىپ، جۇڭگونىڭ ۇكىمەت پەن بازاردىڭ

قاتنىاسىن ونان ارى جونگە سالۇداعى، ەكونومىكانى

جونگە سالۇدى كەمەلدەندىردۇدەگى جاندى كۇاسىنا